

Concert 18 november 2006

Rodin Pianotrio

Catharinakapel
Harderwijk

4e Randmeerconcert - seizoen 2006/2007
zaterdag 18 november 2006 20.00 uur
Catharinakapel - Harderwijk

Rodin Pianotrio

Anna van Nieukerken - piano
Sophia Torrenga - viool
Sanne van der Horst - cello

PROGRAMMA

Joseph Haydn (1732-1809)

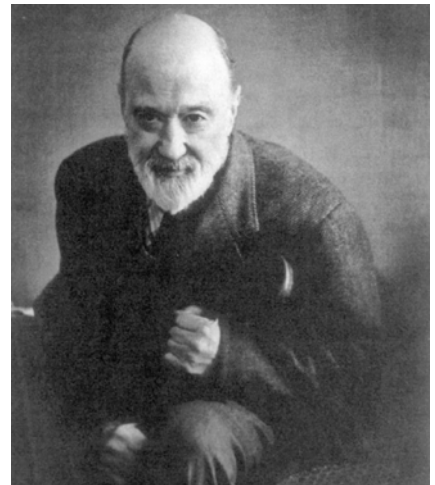
Trio in G-majeur, Hob. XV/25 "Zigeuner"
Andante
Poco Adagio
Finale: rondo all'ongarese

Joseph Haydn

Charles Ives (1874-1954)

Trio for Violin, Cello and Piano
Andante moderato
TSIAJ (This Scherzo is a Joke): Presto
Moderato con moto

Charles Ives

~ Pauze ~

Anton S. Arensky (1861-1906)

Trio nr. 1 op. 32 in d-mineur
Allegro moderato - Adagio
Scherzo. Allegro molto
Elegia. Adagio
Finale. Allegro non troppo

Anton S. Arensky

Rodin Pianotrio

Het Rodin Pianotrio is opgericht in het najaar van 2000. De leden, pianiste Anna van Nieukerken (1977), violiste Sophia Torrenga (1979) en celliste Sanne van der Horst (1978), studeerden aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en behaalden in 2004 hun diploma Tweede Fase.

Het trio is sinds de oprichting zeer actief en heeft al vele concerten gegeven. Op het repertoire staan werken van o.a. Beethoven, Haydn, Ives, Schubert, Shostakovitsj en Zemlinsky. Het Rodin Pianotrio volgde regelmatig lessen bij Harro Ruysenaars, David Kuyken en het Osiris Trio. Verder nam het trio deel aan enkele masterclasses, o.a. van het Altenberg Trio Wien, het Storioni Trio en van altviolist Daniël Raiskin.

In mei 2002 behaalde het Rodin Pianotrio de finale van het Kamermuziekconcours Almere. Het trio won in maart 2004 De Link Publieksprijs.

Het Rodin Pianotrio heeft in de serie Het Debuut in het seizoen 2004/2005 en ook daarna concerten gegeven in een aantal bekende Nederlandse zalen (o.a. Het Concertgebouw, De Oosterpoort, Muziekcentrum Vredenburg, De Doelen en Muziekcentrum Frits Philips).

In augustus 2005 heeft het trio met Mauricio Kagel gewerkt aan diens Tweede Pianotrio. Het Rodin Pianotrio voerde dit werk tweemaal met succes uit in het kader van de Gelderse Muziekzomer en de NJO Summer Academy.

Sophia Torrenga (1979) kreeg haar eerste vioollessen van haar moeder. Daarna kreeg zij les van Ineke Bredenhorst en in de vooropleiding van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag van Mireille van der Wart. Van 1997 tot 2002 studeerde zij in Den Haag bij Peter Brunt. Van oktober 2002 tot en met januari 2003 studeerde zij als uitwisselingstudent aan de Universität für Musik und Darstellende Kunst te Wenen bij Professor Rainer Küchl. Daarna vervolgde zij haar studie in Den Haag bij Jaring Walta en deed in mei 2004 eindexamen Tweede Fase. Sophia deed orkestervaring op in het Nationaal Jeugd Orkest en het Schleswig Holstein Musik Festival Orchester. Zij is als 1e violiste verbonden aan het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Sophia bespeelt een Voller Brothers viool met een Lothar Seifert strijkstok, haar ter beschikking gesteld door het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.

Sanne van der Horst (1978) begon met cello spelen bij Mechteld Lindeboom en studeerde in de vooropleiding in Enschede bij Paul Uyterlinde. Van 1997 tot 2002 studeerde zij in Den Haag bij Marien van Staalén. Sanne studeerde van september tot en met december 2001 als uitwisselingsstudent aan de Royal College of Music te Londen bij Jerome Pernoo en Jennifer Ward-Clarke (barokcello). Van 2002 tot en met haar Tweede Fase examen in mei 2004 studeerde zij in Den Haag bij Harro Ruysenaars. Sanne deed orkestervaring op in het Nationaal Jeugd-orkest en nam tijdens de tournees deel aan diverse kamermuziekprogramma's. Zij is remplacant in het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest.

Sanne bespeelt een B.S.Fendt cello uit ca.1825 met een D. ter Berg strijkstok, haar ter beschikking gesteld door het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.

Anna van Nieukerken (1977) kreeg haar eerste pianolessen van haar ouders. Zij studeerde van 1995 tot 1998 in Den Haag bij Rian de Waal. Zij vervolgde haar studie bij Ellen Corver. Van september tot en met december 2002 studeerde Anna als uitwisselingstudent aan de Royal College of Music te Londen bij Yonty Solomon. Anna sloot in juni 2004 haar Tweede Fase opleiding solospel en kamermuziek af bij David Kuyken. Anna speelt naast het Rodin Pianotrio o.a. in het Sandee/Van Nieukerken pianoduo. Het Sandee/Van Nieukerken pianoduo trad op in onder meer Muziekcentrum Enschede, Korzo Theater, Muziekcentrum Eindhoven en - tijdens De Suite Muziekweek 2005 - het Muziekgebouw aan t IJ. Bovendien treedt zij regelmatig op in muziektheaterproducties (bijv. met zangeres Ina Boonen). Zij volgde masterclasses bij Jörg Demus, Konrad Richter, Rudolf Jansen, Edith Grosz-Lateiner en Vladimir Tropp.

Enkele notities bij dit concert

Het onbekende maar interessante trio van Ives wordt omringd door twee meesterwerken, het zeer bekende en fantastische zigeunertrio van Haydn en het volbloed romantische, Russische trio van Arenski.

De betekenis van **Haydn** is immens geweest. Hij heeft de symfonie ontwikkeld (en er meer dan 104 geschreven), het strijkkwartet uitgevonden, en het pianotrio uitgevonden. (En dan hebben we het nog niet over zijn opera's, oratoria, klaviersonates, enz.) Haydn schreef ruim 40 pianotrio's, en net als bij de strijkkwartetten of bij de symfonieën zijn ze allemaal origineel, vooral de latere. Zonder het voorwerk van Haydn zou Beethoven niet zijn strijkkwartetten en symfonieën (of pianotrio's) hebben kunnen schrijven.

Tijdens Haydn's leven werd de piano uitgevonden: de snaren worden niet meer getokkeld maar met een hamer aangeslagen. Daardoor kon je hard (forte) en zacht (piano) spelen. De eerste trio's zijn nog voor klavecimbel, de latere zijn voor de fortepiano geschreven. Het klavecimbel heeft zwakke bassen en de rol van de cello was in eerste instantie vooral het versterken van de baslijn. De cello had eigenlijk nauwelijks een eigen partij. Later kreeg de cello wel meer eigenheid in de trio's. Iets soortgelijks gebeurde met de viool. Het mooie van dit trio is dat hier de viool en de cello wel duidelijk een eigen rol vertolken. Het is geschreven rond 1795. In deze periode woonde Haydn twee keer een tijd in Londen, was hij onafhankelijker van zijn broodheren en was hij op het hoogtepunt van zijn kunnen.

Het zigeunertrio is het meeste bekende trio van Haydn en dankt zijn naam aan het spetterende laatste deel, "Finale: rondo all' ungarese", rondo op z'n zigeuners (hongaars). De waardering voor de trio's van Haydn is pas van de laatste decennia: mijn kamermuziekbijbel uit de jaren zestig besteedt er slechts 1 van de 850 pagina's aan!

Weinigen van u zullen werken van **Ives** kennen en dat is niet verwonderlijk, want hij schreef zeer bijzonder muziek. Hij maakte zich los van alle tradities en ontgon een geheel nieuwe stijl van componeren. Hij schreef uitsluitend voor zichzelf, was niet geïnteresseerd in succes en maakte zich niet druk om zijn muziek uitgevoerd te krijgen. Ives was namelijk niet professioneel musicus of componist, hij heeft een enorm succesvol verzekeringsbedrijf opgezet en werkte daar heel hard voor. Componeren deed hij daarbij als hobby, 's nachts voor zichzelf.

Ives was een wonderkind. Hij had op zijn 15^e al een betaalde baan als organist en componeerde vanaf zijn 13^e. Zijn vader heeft hem daarbij enorm gestimuleerd in zijn originaliteit. Ives muziek kenmerkt zich door politonaliteit (meer toonsoorten klinken tegelijkertijd) en poliritmie (meer ritmes klinken tegelijkertijd). Bijvoorbeeld: Ives vader oefende met hem om de melodie van een volksliedje in de ene toonsoort te spelen en de begeleiding in een andere. Dat geeft een heel apart effect. (Probeer maar eens "lang zal ze leven" te zingen in C en te begeleiden in F.) In een van zijn symfonieën laat Ives horen wat er gebeurt als er op een kruispunt van wegen vanuit twee richtingen een harmonieorkest aankomt. Ze ontmoeten elkaar op het kruispunt en lopen ieder rechtdoor. Ik heb deze symfonie eens in het concertgebouw gehoord: met je ogen dicht zie je het zo voor je, geweldig goed gecomponeerd.

In dit trio dat tussen 1904 en 1911 is geschreven, kunnen we bovengenoemde stijlkenmerken vooral in het 2^e en 3^e deel ervaren, waar allerlei Amerikaanse volksliederen opduiken. Wij kennen die niet zo goed als de Amerikanen, maar u zult er zeker een aantal herkennen.

This Scherzo Is A Joke is een grap in zichzelf: het woord scherzo betekent grap (scherts). Het trio heeft een anti-einde. Plotseling denk ik steeds: hé, het is afgelopen! Bedenk bij het begin van het trio dat Schönberg begon met de atonaliteit rond 1913. Ives was een heel modern componist! Maar niemand die het wist. Zijn werken werden pas na zijn dood bij een groter publiek bekend.

Ook **Arenski** was een wonderkind. Hij had rijke ouders, is afkomstig uit St. Petersburg en was op 21-jarige leeftijd al leerling compositie bij Rimski-Korsakov. De grootste Russische componist uit de 19^e eeuw was Tsjaikovski: de anderen stonden in zijn schaduw. Tsjaikovski had een hekel aan het pianotrio. Maar toen hij na de dood van de componist Anton Rubinstein lange tijd niet kon componeren, schreef hij als eerbetoon een (fantastisch mooi) pianotrio, zijn enige. Arenski werd compositieleraar in Moskou en raakte daar bevriend met de 21 jaar oudere Tsjaikovski. De dood van een goede (wederzijdse) vriend was ook de aanleiding voor het pianotrio van Arenski. In dit geval was het de dood van de beroemde cellist Karl Davidoff. De prachtige elegie (klaagzang), het 3^e deel, met zijn schitterende cellosolo, is deze week te beluisteren op onze website.

Wouter Molendijk, 3 november 2006